

vămilor subliniază și interesul diferiților feudali de a beneficia de asemenea venituri¹.

Feudalii realizau cîștiguri și din participarea directă la schimburile comerciale, nu numai ca slujbași sau arendași ai vadirilor: « Și orice boier sau curtean sau oricine va fi, dacă va duce sare sau oi sau oricare marfă și le va vinde, iar călugării să fie volnici să-și ia vama »², precizează un act din 1480 privind tot vama de la Calafat—Vidin. Menționarea aparte a boierilor și curtenilor îi arată ca fiind beneficiari ai negoțului cu sare, oi și alte produse trimise spre Peninsula Balcanică. Pe aceiași îi regăsim, de altfel, cu aceleași îndeletniciri, și pe căile spre Transilvania, la trecătoarea amintită de la Genune³ sau la aceea a Vilcanului, spre țara Hațegului — unde Radu de la Afumați poruncește la 1 iunie 1528 să se ia vama « de la toți oamenii care vor cumpăra sau vor vinde și de la slugile domniei-mele și de la slugile banului și de la slugile tuturor boierilor, chiar cu cartea domniei-mele dacă vor fi, tot să-și plătească vama »⁴: sînt enumerați astfel dregătorii autorității centrale (domnia), ai celei provinciale (Oltenia, cîrmuită de ban) și trimișii altor boieri; toți fac negoț — vînd și cumpără — prin pasul de la Vilcan.

Aceeași realitate și în documentele privind cazurile particulare, din care amintim pe Koryz, « boier și negustor din părțile transalpine », cu depozite de mărfuri la Brașov, pe jupînul Dragomir al lui Manea și Dragomir Udriște, aducînd piper pentru vînzare în același oraș transilvănean⁵.

Semnificative pentru interesele boierimii în comerțul cu Imperiul Otoman sînt și două documente privind puternica familie a Craioveștilor, care a dominat afacerilor politice ale Țării Românești în primele decenii ale secolului al XVI-lea. Barbu banul și Drăghici împrumută de la emirul de Vidin și Rahova — cunoscute centre dunărene ale Bulgariei, unde răspundeau vechi drumuri de negoț — 40 000 și, respectiv, 50 000 de aspri. Cum datornicii în cauză nu pot achita la soroc, iar banii luați din veniturile sultanului, de la vămile respective, erau reclamați de autoritățile otomane, domnul Țării Românești plătește sumele, despăgubindu-se din averea celor doi Craiovești⁶. Datoriile față de turci angajaseră deci, în cazul de față, chiar autoritatea de stat, depășind interesele strict particulare⁷. Un alt membru al familiei Craioveștilor, Preda banul, își vinde un sat, Găneasa, tot pentru unele sume de bani de plătit turcilor⁸. În mărfuri

¹ *Ibidem*, XVI, B, 2, p. 130 (nr. 131); act din 7 aprilie <1533—1534>; XVI, B, 3 p. 20 (nr. 22); act din 13 aprilie <1554—1557>; XVI, B, 3, p. 114 (nr. 137): document din 17 aprilie <1560—1563>.

² *Ibidem*, XIII—XIV—XV, B, p. 167. La fel și în actul din iunie 1524; XVI, B, 1, p. 180—181 (nr. 167).

³ Doc. din 20 ianuarie 1505: *ibidem*, XVI, B, 1, p. 26 (nr. 20).

⁴ *Ibidem*, XVI, B, 2, p. 45 (nr. 43). Vezi și doc. din 22 mai 1529 și din 16 februarie <1531—1532> *ibidem* p. 64—65 și 93 (nr. 43 și 95).

⁵ Acte date 6 aprilie 1487 și 1482—1492: Hurmuzaki-N. Iorga, *Documente*, XV/1, p. 126 (nr. CCXXX); I. Bogdan, *Documente și regeste privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul*, București, 1902, p. 291—293 (nr. CXLVIII și CLI; se va cita, în continuare *Documente și regeste*) și *Documente*... p. 295 (nr. CCXXXIX).

⁶ *DIR*, XVI, B, 2, p. 116 (nr. 120).

⁷ Ștefan Ștefănescu, *Rolul boierilor Craiovești în subjugarea Țării Românești de către turci*, în *Studii și referate privind istoria României*, vol. I, 1954, p. 705. Autorul subliniază afacerile comerciale legînd pe acești reprezentanți de frunte ai clasei feudale românești cu Imperiul Otoman și evidențiază și implicațiile politice ale unor atari interese economice.

⁸ St. Nicolaescu, *Documente slavo-române privind relațiile Țării Românești și Moldovei cu Ardealul în secolele XV—XVI*, București 1905, p. 267, nota, Cf. Ștefan Ștefănescu, *op. cit.*, p. 705.